RHODODENDRON-KERHON LAJIESITTELY
Osmo Jussila

RHODODENDRON mucronulatum Turcz. 1837

Koreanalppiruusu

alasuku Rhododendron
sektio Rhododendron
alasektio Rhodorastra

Kesävihanta 2m (yleensä matalampi) avoin pystykasvuinen pensas tai pieni maanmyötäinen pensas (var. *chejuense*). Nuoret versot ohuita, harmaanruskeita, kuori hilseilevä. Lehdet 3-7,5cm x 1,5-3cm:n pituiset, kapeansoikeat tai pitkänpyöreät. Ohuet kesävihannat lehdet ovat yleensä otakärkiset ja suippotyviset. Paljain silmin tuskin erottuvaa jouhimaista karvoitusta lehden reunoissa ja yläpinnalla, alapinnalla vaaleita suomuja 2-3 x halkaisijansa etäisyydellä toisistaan. Lehdet putoavat kasvukauden päättyessä kun taas lähisukulainen *R. dauricum* säilyttää ainakin osan lehdistään talven yli.
Kustakin nupusta puhkeaa vain 1 kukka. Kukkasilmuja on versojen kärjissä ja hankasilmuissa useita. Leveän kellomaisissa kukissa 6-7 terälehteä, jotka ovat 2,1-3,3cm pituiset. Kukan halkaisija 3-5cm. Kukan väri syvän punertavan violetti, vaalean punainen tai valkoinen. Kukkaperissä suomuja, emi suomuton.
Kotimaa: Itä-Siperia, Kiina; Hubei, Shandong, Mongolia, Korea, Japani 300-1700mmpy kuivilla rinteillä ja lehtikuusimetsissä.
Kestävyys: Englanti H5
Saksa Winterhart (kestävä)
USA: ARS:n pakkasenkestävyysarvio -29°C
Suomi: Ia (Ib-II?)

Koreanalppiruusun ja dahurianalppiruusun (*R. dauricum*) voisi ajatella olevan saman lajin ääripäitä, ja niiden väliin asettuisivat eräiden kasvitieteilijöiden omiksi lajeikseen lukemat *R. sichotense* ja *R. ledebourii*. Koreanalppiruusun paras tuntomerkki lienee se, että pensas on täysin kesävihanta, kaikki lehdet putoavat syksyllä komean ruskan jälkeen. Muut *Rhodorastra*-alasektion edustajat säilyttävät ainakin versojen kärjissä muutamia lehtiä talven yli.
Koreanalppiruusua näkee joskus Suomessa nimitettävän myös koreanatsaleaksi, ja nimisekaannus johtunee lajin lehdettömästä talviasusta. Mielestäni lajia ei kuitenkaan saisi nimittää atsaleaksi, koska se ei ole sen enempää *Pentanthera*-alasuvun kesävihantien atsaleoiden, kuin *Tsutsusi*-alasuvun ainavihantien atsaleoidenkaan lähisukulainen. Koreanalppiruusu on siis ulkonäöstään huolimatta aivan oikea alppiruusu, jonka lähimmät sukulaiset löytynevät muista lepidooteista alppiruusuista.

Koreanalppiruusun korkeakasvuiset muodot ovat hivenen harsuja pensaita, joita voi tiheämmän habituksen saavuttamiseksi leikellä. Cheju Dotulivuorisaarella Korean niemimaan eteläkärjen eteläpuolella kasvaa yli 1400m korkeudella kääpiökasvuinen muoto var. *chejuense* (var. *taquettii*), josta kuva sivulla 13.

Se on tiheäkasvuinen pieni pensas, joka jää alle metrin korkuiseksi. Sillä on hyvä oranssinkeltainen syysväri ja meillä se kukkii aikaisin huhti-toukokuussa. Vaikka koreanalppiruusun kukat kestävätkin hiukan pakkasta, voivat keväiset hallat vaurioittaa auenneita kukkia. Osa kukista saattaa silti säästyä, sillä kaikki nuput eivät avaudu samanaikaisesti. Koreanalppiruusun talvenkestävyys riittää mainiosti ainakin maamme etelärannikolla, keskitalven pakkasista se tuskin suivaantuu. Keväinen liian aikainen kasvuun lähtö on suurempi ongelma, sillä hyvin kukkiakseen koreanalppiruusun pitäisi saada melko aurinkoinen kasvupaikka. Lämpimän kasvupaikan tuomaa liian aikaisen heräämisen riskiä voi vähentää istuttamalla koreanalppiruusun sellaiseen lumenviipymäpaikkaan, joka kesällä kuitenkin nauttii täydestä auringosta.

Koreanalppiruusu on hyvän talvenkestävyytensä ansiosta suosittu puutarhakasvi ainakin Yhdysvaltain itärannikolla, jossa talvet voivat olla hankalia. Nimettyjä lajikkeita ovat muun muassa ’Cornell Pink’, erityisen kaunis vaaleanpunakukkainen vanha lajike, ’Mahogany Red’, punertavan lilakukkianen, ’Bright Pink’, ’Storr’s Pink’, vaaleanpunaisia, ’Easter Bunny’, laventelinsininen, ’Crater’s Edge’, matala punertavanvioletti.
Lajia on Yhdysvalloissa ja Kanadassa risteytetty uutterasti lähinnä karoliinanalppiruusun (*R. minus* var. *minus*), PJM-ryhmän ja muutamien muiden lepidoottien kanssa ja markkinoilla onkin parvi lajikkeita, joiden kerrotaan viihtyvän parhaiten Uuden Englannin ja Mainen osavaltioissa. Parhaimmat niistä ovat osoittautuneet hyvin talvenkestäviksi. Joidenkin lajikkeiden pakkasensietokyvyksi mainitaan -30°C!
Muutamia kokeilunarvoisia Mucronulatum-hybridejä:

’Airy Fairy’ H6
’Alice Swift’ H7
’Angel Powder’ H6
’April Gem’ H8
’April Reign’ H8
’April Mist’
’April Rose’ H8
’Caronella’H7
’Kickoff’ H7-8
’Llenrock’ H7
’Weston’s Pink Diamond’ H5
’White Surprise’ H6

Lajikkeet ovat usein niin moninkertaisia risteymiä, että on vaikea päätellä, onko joku lajike Mucronulatum-risteymä vai jotain muuta, mutta olemukseltaan tämän ryhmän pensaat ovat kuitenkin aika samanlaisia; pienehkölehtisiä ja aikaisin kukkivia. Läheskään kaikkien kasvatusta ei vielä ole kokeiltu meidän oloissamme, mutta Cox ilmoittaa kirjassaan ’Rhododendron and Azaleas- a Colour Guide’ yllämainituille lajikkeille kestävyydeksi H5-H8, siis Coxin luokituksen mukaan:
H8; -28,9…-31,6°C
H7: -26,2…-28,8°C
H6: -23,5…-26,1°C
H5: -20,6…-23,3°C

KIRJALLISUUTTA

Cox K, Rhododendrons & Azaleas a Colour Guide 2005
Cox P.A. & K, The Encyclopedia of Rhododendron Species 1997
Jörgensen P.M. Rhododendron i Det norske arboretet på Milde 1996

Molemmat tämän sivun kuvat: *Rhododendron mucronulatum* ’Cheju Island’ 13.5. 2006 Naantali ©Osmo Jussila